

Ngày nay, khi mà bộ mặt và tương quan chính trị - văn hóa - kinh tế trên thế giới đã có nhiều thay đổi thì con người được hưởng nhiều sự phục vụ hơn nhưng đi kèm theo nó thì cái thế giới xung quanh cũng trở nên nguy hiểm hơn. Đặc biệt, trong kinh doanh chưa bao giờ tính cạnh tranh trở nên gay gắt đến thế. Điều đó có nghĩa là có thể hôm nay anh còn là một ông chủ nhưng ngày mai anh sẽ trở thành một kẻ vô gia cư. Đó chính là cái mặt trái khắc nghiệt của nghề buôn.

Có lẽ, chưa bao giờ nền kinh tế thế giới trở nên khó dự đoán như giai đoạn này. Sự phức tạp vốn có, các rủi ro tiềm tàng và hơn tất cả, những thay đổi chóng mặt là thách thức to lớn nhất đối với sự đánh giá của các nhà phân tích. Những thay đổi như môi trường, chính sách... vốn đã có những tác động nhất định nay lại được kèm thêm các thay đổi về cơ cấu đã dễ dàng kéo theo sự biến động cho nền kinh tế của một quốc gia, một vùng. Sự thay đổi cơ cấu đó hình thành trên hai nền tảng chủ yếu: sự sáp nhập và sự mua lại. Hai nền tảng này thực chất đã nảy sinh từ rất lâu trong lịch sử nhưng ngày nay chúng đã lột xác hoàn toàn mà nói như ông Robert S. Boyd, giáo sư đại học Nanyang Technological, thì việc tạo thành một liên minh đã trở thành một môn nghệ thuật chứ không phải là một môn khoa học nữa.

Trong xu hướng toàn cầu hóa, việc mua lại các tập đoàn không còn hạn hẹp trong phạm vi một quốc gia mà giờ đây các nhà tài phiệt lại sẵn sàng "thò cái vòi bạch tuộc" của mình đến bất kỳ ngõ ngách nào trên thế giới. Đơn giản bởi họ đã nhận ra rằng sự mua lại không chỉ cho phép họ tăng khả năng cạnh tranh hay nói cách khác hơn là tăng khả năng độc quyền theo cách nghĩ truyền thống mà nó còn mang lại những lợi ích sâu rộng hơn nhiều lần. Thứ nhất, sự mua lại cho phép tập đoàn giải quyết được vấn đề về phát triển và chi phí. Với một bộ máy nhân sự gọn nhẹ, được chọn lọc hơn sẽ mở ra một khả năng hạ thấp chi phí mà năng suất, hiệu quả lao động lại tăng. Hơn nữa, sự mở rộng mạng lưới phân phối sản phẩm và mạng lưới marketing với một phí tổn thấp cũng là một nguồn lợi đáng kể. Thứ hai, việc mở rộng thị phần sẽ dẫn tới kết quả là sức mạnh trên thị trường của hãng và các ưu thế cạnh tranh giá cả. Không dừng lại ở đó, nếu việc mua lại được thực hiện hợp lý, đúng đắn, nó sẽ đem tới cho tập đoàn một khoản lãi phát hành chứng khoán lớn góp phần hỗ trợ tái đầu tư. Thứ ba, mua lại sẽ mở toang cánh cửa để tập đoàn chinh phục một vùng thị trường (địa lý) mới và một lĩnh vực sản phẩm mới. Rõ ràng là cả một tương lai hứa hẹn trong bối cảnh kinh tế thế giới đang có nhiều khó khăn.

Tuy nhiên, việc gì cũng có hai mặt của nó. Cụ thể ở đây, sự mua lại nếu không được tính toán kỹ thì kết quả dẫn tới chắc chắn là thất bại, đôi khi còn là sự phá sản, hoặc bị thôn tính. Có những nguyên nhân chính dẫn tới thất bại đã được tổng quát lại như sau:

Năng lực quản lý quá kém cỏi của người mua lại mà phần lớn là do bỏ ngỏ với việc điều hành một tập đoàn mới có quy mô lớn hơn trước.

Việc định giá tập đoàn bị mua lại quá cao. Do nòng nổng thôn tính một đối thủ nào đó, nhiều khi định giá cao sẽ dễ dàng hoàn tất chóng vánh việc mua lại nhưng sau đó là các thiệt hại về tài chính, các rủi ro nảy sinh, các vấn đề về ROE (doanh thu trên vốn của chủ) và đặc biệt là các khoản nợ sẽ kim hãm đầu tư, tái đầu tư và quá trình lưu thông của đồng tiền.

Cuối cùng, sự khó khăn trong khắc phục các khác biệt về văn hóa cũng dẫn tới sự thất bại trong mua lại. Thật là khó nếu một doanh nghiệp của phương Tây đột ngột phải làm quen với một thị trường Trung Đông mới và có nhiều điểm khác biệt. Các yếu tố "lịch pha" có thể nảy sinh ở bất kỳ đâu; trong quan hệ giữa tập đoàn với người tiêu dùng; quan hệ ông chủ với người làm thuê...

là Tây Âu. Các nhà tài phiệt Mỹ cho rằng với việc mua lại họ sẽ giảm thiểu được các thiệt hại nảy sinh từ các cuộc chiến thương mại với EU. Nằm trong một chiến lược lớn vì mục tiêu hàng hóa Mỹ sẽ tràn ngập thế giới, các vụ mua lại của các tập đoàn Mỹ được tiến hành khá bất ngờ và cẩn trọng. Thực tế, với việc trở thành chủ sở hữu của các doanh nghiệp Tây Âu, Mỹ sẽ biến các tập đoàn con của mình thành những nhà sản xuất hàng xuất khẩu tại chỗ. Có thể thấy rõ nhất là việc Cihcorp của Mỹ đã mua lại Travelleagrays, hãng thực phẩm Sara Quaker Corp mua lại Northeast là Amalamated. Không chỉ có vậy, Mỹ còn đi đường vòng để từ Nhật tấn công sang Tây Âu thông qua sự mua lại Apple của Sony (mà W.Bros nắm 30% cổ phần của Sony). Dĩ nhiên, với mục tiêu bành trướng khắp thế giới Mỹ cũng chẳng tha cho Nhật khi mà Ford đã mua lại 60% Nissan và General Motors thì đã nuốt gọn Hitachi...

Nhìn chung, mua lại hay là sáp nhập đều là các tiến bộ về khoa học và nghệ thuật quản lý kinh tế. Tuy nhiên, nếu lợi dụng sự khủng hoảng để mua lại phục vụ mục đích bành trướng thì rõ ràng là một âm mưu có màu sắc thống

MUA LẠI CÁC TẬP ĐOÀN SỰ BÀNH TRƯỚNG KINH TẾ CỦA HOA KỲ

HÀ QUANG MINH

Vậy, để nhằm tới sự thành công của việc mua lại, một tập đoàn cần phải thực hiện tốt các mắt xích trong "sợi dây" khá rắc rối này. Đầu tiên, điều kiện cơ bản là phải trả cho thật đúng giá hoặc càng rẻ hơn càng tốt. Sau đó, phải nhìn nhận kỹ càng về những khác biệt văn hóa, xã hội... Quan trọng hơn, không được đánh giá thấp các đòi hỏi về trình độ quản lý, không coi thường các rủi ro có vẻ là khó xảy ra. Cuối cùng, tập đoàn mua lại phải có kế hoạch và phương án mua lại sao cho hợp lý, phù hợp với thời điểm của thị trường và nhu cầu thị trường.

Trong hoàn cảnh như vậy, người Mỹ có vẻ đã đạt nhiều thành công nhất trong công tác mua lại các tập đoàn nhỏ hơn ở các quốc gia khác. Nói một cách khác, Mỹ đã chuẩn bị cho việc này từ lâu vì họ đã nhận thức được đây là một công cụ tối quan trọng để bành trướng kinh tế. Khu vực mà Mỹ quan tâm nhất chính

trị khá lớn và mạnh mẽ. Chính ông Jack Welch, thành viên Hội đồng quản trị của General Electric đã phát biểu tại đại học Harvard ngày 28.10.1987 rằng: "Liên minh và mua lại là một phần quan trọng của trò chơi cạnh tranh và bành trướng toàn cầu. Hãy phân tích để chiếm lấy cơ sở trên thế giới. Còn nếu nghĩ rằng chỉ ngồi một chỗ mà đạt được tất cả thì rõ ràng là ngu ngốc..." Câu nói trên cho thấy tham vọng quá lớn của kinh tế Mỹ. Vì vậy, muốn chống đỡ sự bành trướng đó thì cần phải có các phương án tự bảo vệ mình và có lẽ tốt nhất là các tập đoàn nhỏ nên liên kết cùng nhau để dùng tiềm lực tài chính phối hợp chống lại sự thống trị đó. Có như vậy mới giúp các nền kinh tế vực dậy được. Hãy nhớ, chỉ với 4 vụ mua lại và sáp nhập, kinh tế Mỹ đã đạt được mức tăng trưởng rất khả quan trong thời gian qua ■